

durere și de plâns, și copacul s'a oprit. Omul acela era pentru mine un străin: nu-l cunoșteam, dar de mi-ar fi fost apropiat nu cred că aş mai fi rămas viu.

Rugăciunea celor mândri nu este plăcută Domnului; dar când sufletul cu smerenie se îndurerează, Domnul negreșit îl ascultă. Un Stareț Ieromonah care viețuia pe la jumătatea muntelui Athonului a văzut cum rugăciunile monahilor se înălțau către ceruri, și aceasta nu mă uimește. Același bătrân, când era încă un băiețel, văzând durerea tatălui său din pricina unei secete mari ce amenința să prăpădească întreaga recoltă, s'a dus în cânepa din grădină și a început să se roage:

«Doamne, Tu ești Milostiv, Tu ne-ai zidit, Tu pre toți hrănești și îmbraci, Tu vezi, Doamne, cum se necăjește tatăl meu pentru ploaie, trimite pământului ploaie».

Și s'au adunat nouri, și a început să cadă ploaie, și a udat pământul.

Iar alt Stareț, care viețuia pe malul mării lângă port, mi-a povestit următoarele:

«Era o noapte întunecoasă, portul era plin de luntrile pescarilor. Începuse o furtună și curând s'a înțețit. Luntrile au început să se lovească unele de altele. Oamenii încercau să le lege, dar era cu neputință pe întunec și pe furtună. Totul era într'o mare învâlmășeală. Pescarii au început să strige din răspuțeri și era cumplit să auzi strigătele oamenilor înspăimântați. A început să mă doară pentru ei și m'am rugat cu lacrimi:

Doamne, înlănțește furtuna, alină valurile, pre oamenii Tăi necăjiți miluiește-i și-i mântuiește. Și curând furtuna a încetat, marea s'a alinat și oamenii liniștindu-se mulțameau lui Dumnezeu»¹.

¹ Aici Starețul povestește la persoana a III-a despre ceea ce i s'a întâmplat lui însuși.

Mai nainte credeam că Domnul face minuni numai pentru rugăciunile Sfinților, dar acum am cunoscut că și păcătosului face Domnul minuni, de cum se smerește sufletul său, căci când omul se învață smerenia, atunci și Domnul îi aude rugăciunile.

Mulți, din nepricepere, spun că cutare sau cutare sfânt a făcut o minune, dar eu am cunoscut că Duhul Sfânt ce viază în om este Cel ce face minunile. Domnul voiește ca toți să se mântuiască și vecinic să fie cu El, și de aceea aude rugăciunea omului păcătos pentru folosul celorlalți, sau chiar al celui ce se roagă.

Pentru cei care îmi cer rugăciunile, eu cu lacrimi cer Domnului: «Doamne, dă lor Duhul Tău cel Sfânt, ca să te cunoască în Duhul Sfânt».

Domnul nemărginit iubește pe noi, păcătoșii, și dă omului Duhul Sfânt, și sufletul în Duhul Sfânt cunoaște pe Domnul, și negrăit se desfată întru Dânsul, Îi mulțamește și Îl iubește, și din multa bucurie îl doare pentru întreaga lumea, și puternic se tânguie, ca toți oamenii să cunoască pe Dumnezeu, căci și Însuși Domnul aceeași dorește tuturor. Însă, adevărat, aceasta nu este cu puțină decât prin har, fie el și într'o mică măsură. Dar fără har omul se aseamănă dobitocului.

O, cât mă doare pentru oamenii ce nu cunosc pe Dumnezeu. Iară noi, pravoslavnicii creștini, fericiți sântem, căci cunoaștem pe Dumnezeu. Învățatu-ne-au Duhul Sfânt.

El ne învață a iubi și vrăjmașii.

Omul, câtă vreme nu știe mai mult, se mulțamește cu puținul pe care-l are. El se aseamănă cocoșului din sat care trăiește într'o curtică, vede câțiva oameni și câteva dobitoace, își cunoaște cele zece găini, și este mulțumit cu viața sa, căci mai mult nu știe.

Dar vulturul care zboară sus printre nouri, și cu privirea-i pătrunzătoare vede întinderile, și simte de departe miresmele pământului, și se îndulcește de frumusețea lumii, cunoaște multe țări, mări și râuri, vede mulțime de fiare și păsări, nu va fi îndestulat de-l vei pune alături de cocoș într'o curtică.

Așa și omul, câtă vreme nu știe mai mult, se mulțamește cu puținul pe care-l are. Tot așa, adesea un țăran sărac este mulțumit că are de mâncare și haine, și mulțamește pentru acestea lui Dumnezeu. Dar omul învățat și iscusit la minte prin știință nu se va mulțami cu o astfel de viață, ci va căuta întinse tărâmurile pentru mintea sa.

Tot așa și în viața duhovnicească, cel care nu a cunoscut harul Sfântului Duh se aseamănă cocoșului ce nu cunoaște zborul vulturului, nu știe de îndulcirea umilinței și a iubirii lui Dumnezeu. El cunoaște pe Dumnezeu din fire și din Scripturi; se îndestulează cu pravila, și astfel se mulțamește, precum cocoșul, cu soarta sa, și nu-l doare că nu este vultur.

Dar cine a cunoscut pe Domnul în Duhul Sfânt, acela zi și noapte se roagă, căci harul Sfântului Duh îl îmbie a iubi pe Domnul, și din îndulcirea iubirii lui Dumnezeu ușor poartă toate durerile pământului, iar sufletu-i neconținut tânjește numai după Domnul, și în toată vremea caută harul Sfântului Duh.

Cine dorește neîncetat a se ruga, să se înfrâneze întru toate și să fie ascultător Bătrânului căruia slujește. El trebuie să se spovedească curat și să aibă în cuget înțelegerea că și prin duhovnicul, și prin Bătrânul său, Domnul îl povățuiește cu harul Său; atunci nu va avea gânduri rele împotriva lor. Pe un astfel de om,

pentru a sa sfântă ascultare, gânduri bune de la har îl vor învăța, iar el va propăși în smerenia lui Hristos. Dară de va gândi: Nu am nevoie să mă sfătuiesc cu nimeni, și-și va părăsi ascultarea, se va face mândru, și nu numai că nu va propăși, dar își va pierde și rugăciunea.

Pentru a păstra rugăciunea trebuie să iubești pe acei oameni care te necăjesc și să te rogi pentru ei până când sufletul s'a împăcat cu ei, iar atunci Domnul va da rugăciune neîncetată, căci El dă rugăciunea celui ce se roagă pentru vrăjmași.

În rugăciune învățătorul este Însuși Domnul, dar trebuie să-ți smerești sufletul. Cine se roagă cum se cuvine, acela are în suflet pacea lui Dumnezeu. Cine se roagă trebuie să aibă o inimă miluitoare față de întreaga făptură. Cine se roagă, pe toți iubește, și de toți îi este milă, căci harul Sfântului Duh l-a învățat a iubi.

Rugăciunea este darul Sfântului Duh. Dracii se străduiesc din rășputeri a îndepărta omul de la pomenirea lui Dumnezeu și de la rugăciune. Dar sufletul ce iubește pe Dumnezeu, tânjește după Dumnezeu, și nemijlocit I se roagă: «Tânjește sufletul meu după Tine, și cu lacrimi Te caut».

Inima rugătorului se roagă fără silire: însuși harul săvârșește rugăciunea în inimă. Dar tu smerește-te cât mai mult; ține-ți mintea în inimă și în iad. Cu cât te smerești mai mult, cu atât mai mult vei primi daruri de la Dumnezeu.

Slavă milosârdiei Domnului, că El dă nouă, păcătoșilor, a fi în Dumnezeu.

Spre a petrece în Dumnezeu mulțamește-te cu ceea ce ai, chiar de nu ai nimic. Fii îndestulat și mulțamește Domnului că nu ai nimic. Fii îndestulat cu faptul că slujești lui Dumnezeu, iar El te va așeza împreună cu Sfinții.

Cine dorește a iubi pe Domnul dator este să-și iubească vrăjmașii și să fie fără răutate; atunci Domnul îi va da bucuria neîncetată a-L slavoslovi zi și noapte, și mintea ta va uita lumea; iar de te vei și întoarce și îți vei aminti de ea, cu osârdie te vei ruga pentru lume.

Așa au viețuit Sfinții, căci Duhul lui Dumnezeu învață sufletul a se ruga pentru oameni.

Duhul Sfânt învață a iubi pe Dumnezeu, iar dragostea păzește poruncile. Domnul au zis: «Cel ce Mă iubește, acela poruncile Mele va păzi» (Io. 14: 15-23). De ar fi iubit Adam pe Domnul precum Maica Domnului, el ar fi păzit porunca. Iar noi vedem din cercare că harul lui Dumnezeu povățuiește mintea celui ce iubește pe Dumnezeu și îi dă cu agerime a pătrunde toate cursele vrăjmașului. Când însă Domnul mângâie sufletul, el nu mai vede pe vrăjmași, ci vede numai pe singur Domnul.

Cel ascultător va înțelege legea lui Dumnezeu, cât de bune sânt poruncile Domnului. Oricare dintre porunci ai lua, ea aduce bucurie și veselie. S'o luăm pe cea dintâi – a iubi pe Dumnezeu. De vei cugeta că Dumnezeu ne iubește, pentru această cugetare ți se va da pacea. S'o luăm pe cea de-a doua – a iubi pe aproapele. De vei cugeta că Domnul iubește oamenii și că într'înșii viază

Duhul Sfânt, sufletul tău se va îndulci de legea lui Dumnezeu, și atunci o vei urma zi și noapte, și ți se va da osebirea binelui și răului.

Când Domnul voiește a mângâia un suflet necăjit El îi dă bucurie, lacrimi, umilință și pace sufletească și trupească; dar uneori chiar El Însuși se arată sufletului.

Apostolii au văzut pe Domnul în slavă când El S'au schimbat la chip pe Thavor, dar apoi în vremea patimii Sale, din puținătețea sufletului, s'au împrăștiat. Atât este de neputincios omul. Cu adevărat, nu sântem decât țărână, ba încă și greșalnică. Pentru aceea au zis Domnul: «Fără de Mine nu puteți face nimic». Așa și este. Când este în noi harul, atunci sântem cu adevărat smeriți, atunci sântem înțelepți, ascultători, blânzi, iubiți lui Dumnezeu și oamenilor, dar când pierdem harul ne uscăm precum vița tăiată de la butuc.

Cine nu iubește pe fratele pentru carele au murit Domnul în mari suferințe, acela a căzut de la Butuc (de la Domnul), dar căruia se luptă cu păcatul, Domnul îi va ajuta.

Omul uneori ajunge atât de neputincios, încât nu mai are putere nici să gonească o muscă, și nu poate din suflet a goni gândurile rele, dar și în această neputință milostivirea lui Dumnezeu păzește omul, și nu-i vin gânduri rele, ci singur Dumnezeu este și în suflet, și în minte, și pretutindenea.

Omul în sine este firav ca floarea câmpului: toți o iubesc, și toți o calcă în picioare.

Așa și omul: uneori este în slavă, dar alteori în necinste. Dar